Opinie Heleen de Coninck en Sander Meijerink - Het Nederland dat we kenden is verloren. Krijgen we er iets mooiers voor terug?

30.9.2026 - | Radboud Universiteit

Nederland dat we kennen komt niet meer terug, stellen Heleen de Coninck en Sander Meijerink. We hebben wel invloed op hoe groot de opwarming wordt, en hoe we met de temperatuurstijging omgaan. We kunnen deze zich ontvouwende crisis aangrijpen om de afslag te nemen naar een mooier Nederland.

De Gelderlander, 26 september 2026

Nederland dat we kennen komt niet meer terug. Het is onvermijdelijk, dat heeft de afgelopen zomer ons wel duidelijk gemaakt, dat klimaatverandering ons land onherkenbaar verandert. Maar net zoals Nederlanders ons land gemaakt hebben tot wat het is, met bedijken en inpolderen, afwateren en bebouwen, hebben we nog een keus wat voor Nederland we terugkrijgen. We hebben er invloed op hoe groot de opwarming wordt, en hoe we met de temperatuurstijging omgaan. We kunnen deze zich ontvouwende crisis aangrijpen om de afslag te nemen naar een mooier Nederland.

Het klimaat verandert, de winters worden natter, de zomers heter en droger. Soms valt er in korte tijd heel veel regen, dan weer wekenlang niets. We krijgen te maken met extremer hoogwater in onze rivieren, maar ook met lage afvoeren en watertekorten. Met zeespiegelstijging en met zout water dat ons land ver binnendringt.

De maatregelen om ons aan deze nieuwe werkelijkheid aan te passen veranderen het aanzicht van Nederland. Hittebestendige woningen met veel meer droogtebestendig en verkoelend groen rondom. Droogte- en verziltingsbestendige gewassen. Sterkere dijken én rivieren die meer plek vergen. Landbouw die past bij water vasthouden op de hoge zandgronden. Geen nieuwe woonwijken in overstromingsgevoelige gebieden. Niet alles kan meer overal. En de natuur? Die past zich aan of sterft af. Maar we kunnen de natuur wel helpen, bijvoorbeeld door de noodzakelijke ruimte voor de rivier en waterberging te combineren met toekomstbestendige natuurontwikkeling.

Hier wordt door allerlei partijen, zoals gemeenten en waterschappen, al hard aan gewerkt. Maar het kan beter. Deze zomer was nog maar het begin. De zomer heeft ons laten zien dat het veranderende klimaat ervoor zorgt dat er keuzes moeten worden gemaakt. Wat krijgt ruimte in Nederland? Het huidige kabinet moet zorgen dat ministeries, provincies, waterschappen en gemeenten verstandig beleid, waarin water en bodem sturend zijn, gaan vormgeven en uitvoeren. Dat mooier Nederland krijgen we niet door de kop in het zand te steken.

> *Het huidige kabinet moet zorgen dat ministeries, provincies, waterschappen en gemeenten verstandig beleid, waarin water en bodem sturend zijn, gaan vormgeven en uitvoeren. Dat mooier Nederland krijgen we niet door de kop in het zand te steken*.

Om de schade te beperken, moeten we ook de uitstoot naar beneden krijgen. Natuurlijk lukt dat

alleen op substantiële schaal als de hele wereld meedoet. De Europese Unie en China doen al veel, en de ambitie van de EU mag niet worden verminderd. Nederland is een invloedrijk land in de EU, in staat om een brede coalitie aan lidstaten te vormen. Dus al is het feitelijk correct dat Nederlandse uitstootvermindering op zichzelf niet veel uithaalt, het moet toch. Wij moeten bewegen zodat de rest van Europa, en de wereld, het ook kunnen doen. Als de Verenigde Staten inziet dat ook zij moeten verduurzamen, hebben wij een voorsprong.

Ook de maatregelen om uitstoot naar beneden te krijgen veranderen Nederland. Maar ook in de energietransitie, de landbouwtransitie en de industriële transitie valt nog veel te kiezen. Zetten we vooral in op technologische verandering, dan vergt dat meer hernieuwbare elektriciteit en infrastructuur, en het leidt tot meer afhankelijkheid van het buitenland. Zetten we – naast technologie – ook in op verminderen van vraag, circulariteit en gedragsverandering, dan betekent dat minder wind- en zonneparken op het platteland.

We weten één ding zeker: Het Nederland dat we kenden, waarin velen van ons zijn opgegroeid, komt niet meer terug.

Wat nog wèl kan: de klimaatverandering, en de schade, zo veel mogelijk beperken, en de verschillende transities zo vormgeven dat deze een leefbaarder, mooier en schoner Nederland opleveren. Een klimaatrechtvaardig Nederland ook waarin bijvoorbeeld hittestress én energiearmoede in minder kapitaalkrachtige wijken met voorrang worden aangepakt. Een Nederlandse economie en samenleving die in balans zijn met de natuur en weerbaar zijn tegen het nieuwe, nog altijd veranderende klimaat én geopolitiek.

Maar hoe doe je dat? Het vergt in ieder geval drie dingen, hebben al diverse wetenschappers en raden geadviseerd. Ten eerste een gedragen visie op de toekomst. Allerlei burgerberaden en enquêtes laten zien dat mensen het grosso modo eens zijn: we willen een veilig, groen, gezond en rechtvaardig Nederland waarin het voor iedereen goed leven is. Ten tweede: een weg ernaartoe. Elke beslissing die we nemen – beleidsmaatregel, investering, scholing van vakmensen, noem maar op – moet ons dichter bij die visie brengen. En ten derde moet dit worden georganiseerd in consistent, robuust en eerlijk beleid, met een Tweede Kamer die controleert of we de juiste richting op bewegen en kan bijsturen. Dat laatste kan best: in het Deltaprogramma bijvoorbeeld kunnen wel degelijk beslissingen worden genomen voor de lange termijn.

Het Nederland van weleer krijgen we niet meer terug. Als politiek en samenleving kunnen we wel de kans grijpen om van die nood een deugd te maken!

Heleen de Coninck, hoogleraar klimaatverandering TU Eindhoven en Radboud Universiteit, en plaatsvervangend voorzitter van de Wetenschappelijke Klimaatraad; Sander Meijerink, hoogleraar water governance Radboud Universiteit.

Deze opinie is geschreven naar aanleiding van een bijeenkomst van Radboud Reflects en VOX: https://www.ru.nl/diensten/sport-cultuur-en-ontspanning/radboud-reflects/nieuws/de-rivieren-vallen-droog-wat-nu-actualiteitencollege-met-planoloog-sander-meijerink-en-klimaatwetenschapper-heleen-de-coninck

https://www.ru.nl/diensten/sport-cultuur-en-ontspanning/radboud-reflects/nieuws/opinie-heleen-de-coninck-en-sander-meijerink-het-nederland-dat-we-kenden-is-verloren-krijgen-we-er-iets-mooiers-voor-terug